

Lietuvos užsienio prekyba rapsų sėklomis 2007 ir 2008 metų sausio–kovo mėnesiais
Lithuanian foreign trade in rapeseed in January–March 2007 and 2008

Rodikliai / Indicators	Kiekis, tūkst. t / Amount, thou. t			Kaina, Lt/t / Price, Lt/t		
	2007	2008	pokytis, change, %	2007	2008	pokytis, change, %
Eksportas / Exports	16,0	15,6	-2,5	963	1348	40,0
Importas / Imports	0,57	1,64	2,9 k.	7462	3085	-58,7

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

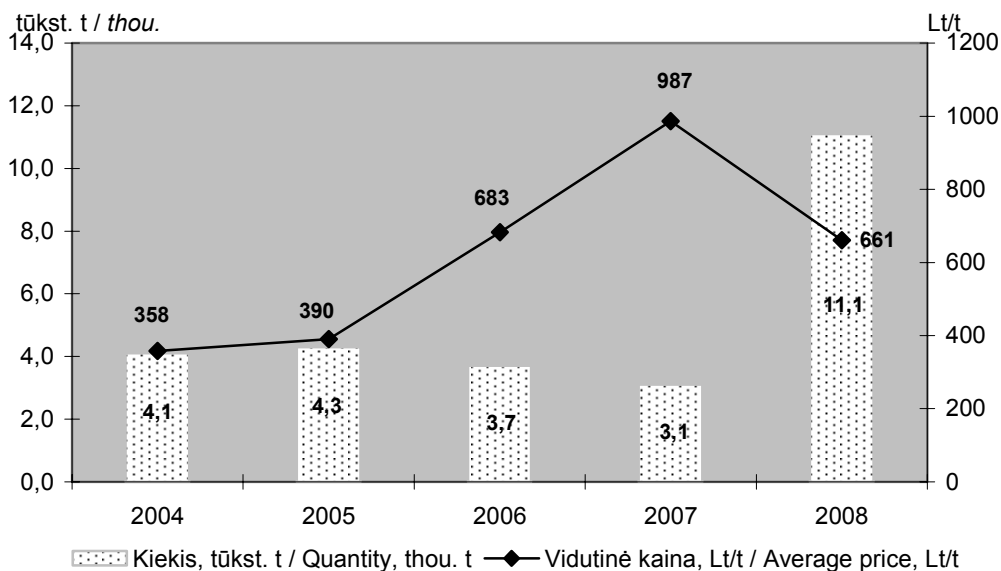
Prognozė. Ne tik Lietuvoje, bet ir ES šalyse bei pasaulyje rapsų išauginama vis daugiau. Vokiečių agentūros „Oil World“ duomenimis, rapsų derlius pasaulyje 2008–2009 derliaus metais turėtų būti 51,4 mln. t, arba 10,1 proc. didesnis nei 2007–2008 derliaus metais. Didesnis rapsų derlius numatomas Ukrainoje, Australijoje, Kanadoje, Indijoje ir Kinijoje. ES šalyse rapsų derlius turėtų siekti 18,7 mln. t, arba būti 2,0 proc. didesnis nei 2007–2008 derliaus metais. Hamburgo biržoje 2008 metų rugpjūčio mėnesiui prognozuojama 1571,0 Lt/t rapsų kaina. Todėl tikėtina, kad kainos nemažės ir II pusmetį.

BULVĖS / POTATOES

2008 metų sausio–balandžio mėnesiais bulvių supirkimo tempai didėjo – supirkta 3,6 karto daugiau nei pernai tuo pačiu laikotarpiu. Didėjo ir bulvių perdirbimas. Dėl gausaus bulvių derliaus 2007-aisiais, padidėjus pasiūlai, 2008 metų sausio–balandžio mėnesiais ir supirkimo, ir mažmeninė bulvių kainos mažesnės nei prieš metus. Užsienio prekybos bulvėmis balansas išliko neigiamas.

Vidaus rinka. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2008 metų sausio–balandžio mėnesius supirkta 11,1 tūkst. t bulvių. Tai labiausiai per 2004–2008 metų laikotarpį išaugęs supirkimas, jis sudaro apie 65 proc. viso 2007-aisiais supirkto bulvių kiekio. Supirkimo augimą sąlygojo duonos brangimas. Išaugus duonos kainai, Lietuvos gyventojai vartojo daugiau bulvių. Supirkimo kaina dėl didelės bulvių pasiūlos iš prekinių ūkių buvo 33 proc. mažesnė negu prieš metus (1 pav.).

Bulvės Lietuvoje atpigo, tačiau dėl didelės pasiūlos visoje ES rinkoje, sumažėjus jų kainoms ir kitose ES šalyse, išliko vienos brangesnių. Lietuvos prekiniuose ūkiuose balandžio mėnesį bulvės buvo parduodamos 2 kartus brangiau nei Lenkijos, 1,5 karto – nei Vokietijos ir 1,3 karto – nei Latvijos prekiniuose ūkiuose (1 lentelė).

1 pav. Bulvių supirkimas ir kaina 2004–2008 metų sausio–balandžio mėnesiais
 Figure 1. Quantities and average prices of potatoes purchased in January–April 2004–2008

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2008 m. balandžio mėn. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2004–2008 m. balandžio 1 d. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2004–2007 m. liepos 1 d. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

1 lentelė / Table 1

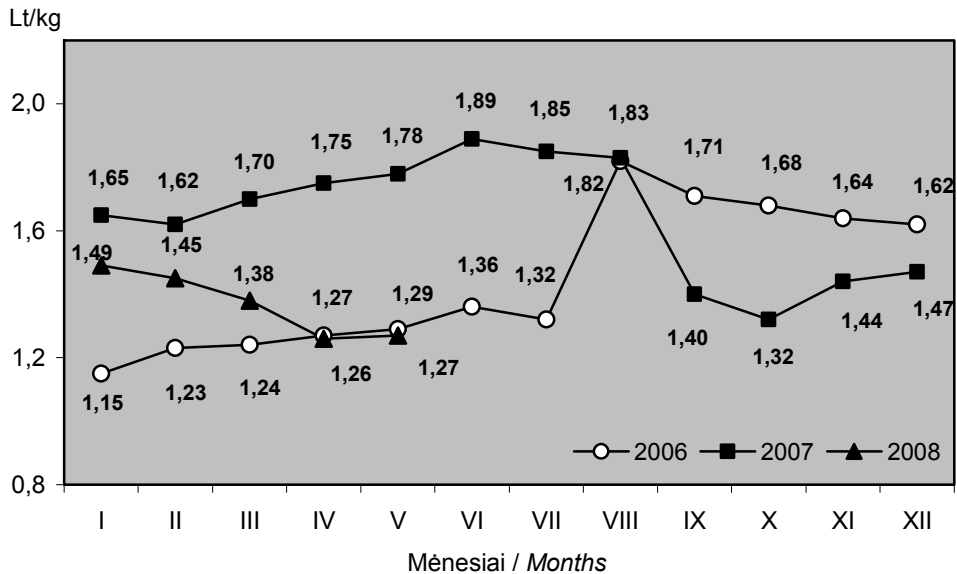
Vidutinės bulvių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2007 ir 2008 metų balandžio mėnesį, Lt/kg
 Average farm prices of potatoes in Lithuania and selected foreign countries
 in April 2007 and 2008, Lt/kg

Šalis / Country	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %
Lenkija / Poland	0,89	0,27	30
Vokietija / Germany	0,87	0,36	41
Latvija / Latvia	0,86	0,42	49
Slovakija / Slovakia	1,09	0,46	42
Lietuva / Lithuania	1,15	0,55	48
Čekija / Czech Republic	1,06	0,55	52
Estija / Estonia	0,92	0,62	67
Rusija / Russia	0,93	1,14	123

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

ŽŪMPRIS duomenimis, gegužės mėnesį tinkamai sandėliuotos, todėl išlaikytos geros kokybės bulvės Lietuvos prekiniuose ūkiuose brango. Nefasuotos bulvės kainavo apie 650 Lt/t, fasuotos – vidutiniškai 700 Lt/t, skustos bulvės – 1500 Lt/t. Palyginti su 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu, labiausiai atpigėjo nefasuotos bulvės (apie 53 proc.), mažiausiai – skustos bulvės (21 proc.)

2008 metais bulvės šalies parduotuvėse iki balandžio mėnesio pardavinėtos mažesne kaina nei prieš metus, o balandį–gegužę – pigiau ir negu 2006-ųjų atitinkamais mėnesiais (2 pav.).

2 pav. Mažmeninės bulvių kainos Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 2. Retail prices of potatoes in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

2008 metų sausio–gegužės mėnesiais bulvės Lietuvos turguose pardavinėtos apie 24 proc. pigiau nei parduotuvėse. Žemės ūkio rūmų duomenimis, gegužės mėnesį už bulvių kilogramą čia vidutiniškai buvo prašoma 1 Lt, arba 28 proc. mažiau negu prieš metus.

Nors Lietuvos ūkininkai bulves pardavinėjo brangiau negu daugelis kitų ES šalių ūkininkų, mažmeninė bulvių kaina Vilniuje 2008 metų kovo mėnesį buvo viena mažiausių. Pigesnės bulvės buvo tik Lenkijos ir Vengrijos sostinėse, atitinkamai 28 proc. ir 14 proc. (2 lentelė).

Brangiausiai bulvės buvo parduodamos Švedijos ir Vokietijos sostinėse – atitinkamai apie 2,2 ir 1,9 karto brangiau negu Vilniuje. Aukštesnėmis kainomis nei Lietuvos sostinėje bulvės buvo parduodamos ir kitų Baltijos šalių sostinėse: Vilniaus parduotuvėse 21 proc. pigesnės negu Rygos ir 31 proc. – nei Talino parduotuvėse.

Užsienio prekyba. Per 2008 metų I ketvirtį bulvių importuota 5,9 karto daugiau nei eksportuota. Į Lietuvą įvežta 6,4 tūkst. t bulvių – apie 7,6 proc. mažiau nei 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu. 0,4 proc. importuotų bulvių sudarė sėklinės. Jos, kaip ir pernai, importuotos iš Vokietijos, tačiau kiekis 7 kartus mažesnis – įvežta 24 t.

Bulvių mažmeninės kainos Europos valstybių sostinėse 2008 metų kovo mėnesį, Lt/kg
Retail prices of potatoes in the capital cities of selected European countries in March 2008, Lt/kg

Rodiklis Indicator	Amsterdamas	Helsinkis	Berlynas	Stokholmas	Praha	Bratislava	Budapeštas	Talinas	Ryga	Vilnius	Varšuva
Kaina, Lt/kg Price, Lt/kg	2,02	2,38	2,92	3,28	1,73	1,73	1,33	2,18	1,92	1,51	1,18

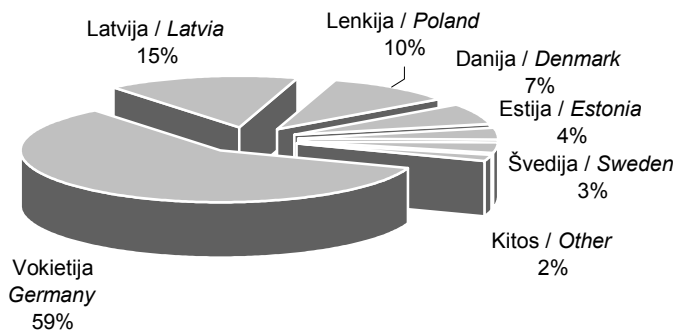
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Bendroji importo vertė – 4,9 mln. Lt, vidutinė kaina – 0,78 Lt/kg – 43 proc. mažesnė nei prieš metus. Daugiausia (59 proc.) bulvių įvežta iš Vokietijos – 3,7 tūkst. t (po 0,73 Lt/kg), 15 proc. – iš Latvijos – 1 tūkst. t (po 0,50 Lt/kg) (3 pav.).

Per 2008 metų I ketvirtį Lietuva eksportavo 1,1 tūkst. t bulvių, 14 proc. mažiau nei 2007-ųjų atitinkamu laikotarpiu. Bendroji bulvių eksporto vertė buvo 1,4 mln. Lt, vidutinė kilogramo kaina – 1,29 Lt, t. y. 20 proc. mažesnė nei prieš metus ir 1,7 karto didesnė negu importuotų.

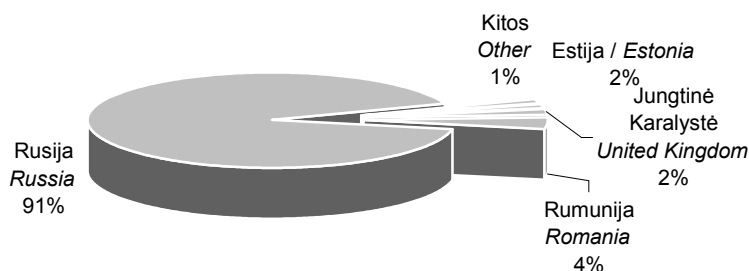
Didžiausi bulvių eksporto srautai – į Rusiją (91 proc.). Į šią šalį išvežta 1 tūkst. t (po 1,33 Lt/kg) bulvių (4 pav.).

Bulvių gaminiai. Per 2008 metų I ketvirtį paruošta ir užkonservuota 15 proc. daugiau bulvių negu per 2007-ųjų atitinkamą laikotarpį (3 lentelė), o palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, – net 2,1 karto daugiau. Gamyba labiau orientuota į užsienio rinkas – jose parduota 64 proc. produkcijos, tačiau kaina vidaus rinkoje 24 proc. didesnė.

3 pav. Bulvių importas 2008 metų I ketvirtį
Figure 3. Imports of potatoes in the 1st quarter 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

4 pav. Bulvių eksportas 2008 metų I ketvirtį
Figure 4. Exports of potatoes in the 1st quarter 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

3 lentelė / Table 3

**Paruoštų ir konservuotų bulvių (įskaitant traškučius) gamyba ir realizavimas*
 2006–2008 metų I ketvirtį**

Production and sales of potatoes prepared and preserved (chips incl.) in the 1st quarter 2006–2008*

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2008	2008 palyginti su compared to 2006, %
Pagaminta, t / Production, t	1049,4	1946,0	2242,4	214
Parduota, t / Sales, t	1014,3	1779,6	2288,1	226
iš jų vidaus rinkoje of which in domestic market	559,9	662,9	824,4	147
Vidutinė kaina, tūkst. Lt/t Average price, thou. Lt/t	11,13	10,69	10,79	97
Vidutinė kaina vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t Average price in domestic market, thou. Lt/t	12,65	12,33	12,32	97

* Be PVM / VAT excluded.

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2008 metų I ketvirtį eksportuota 1,4 tūkst. t paruoštų ir konservuotų nešaldytų bulvių – 1,3 karto daugiau negu per 2007-ųjų tą patį laikotarpį. Šios produkcijos užsienio prekybos balansas teigiamas – išvežta 2,2 karto daugiau negu įsivežta. Pagrindinė šių produktų rinka, kaip ir pernai, išliko Rusija, į kurią eksportuota 76 proc. produkcijos (po 9,18 Lt/kg), Latvijai teko 14 proc. eksporto (po 15,02 Lt/kg).

Sušaldytų konservuotų bulvių užsienio prekybos balansas neigiamas – įsivežta 1,1 tūkst. t – 1,7 karto daugiau negu išvežta: 40 proc. – iš Belgijos (po 1,84 Lt/kg) ir 36 proc. – iš Lenkijos (po 2,74 Lt/kg).

2008 metų I ketvirtį į vidaus rinką importuota 650 t bulvių krakmolo, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, 47 proc. mažiau.